

Remiss avseende förslag till ändring av förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan

Remiss från Skolverket
Remisstid den 24 april 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Skolverket har på uppdrag av regeringen tagit fram förslag till ändringar i förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan. Ändringarna syftar, enligt regeringsuppdraget, huvudsakligen till att ta bort kravet att digitala lärverktyg ska användas i förskolan.

Förslaget innebär att läroplanens skrivningar om digital kompetens, digital teknik och digitala verktyg tas bort och att det inte ska vara obligatoriskt att använda digitala lärverktyg i förskolan. Skolverket föreslår att det ska vara upp till förskollärarna att välja vilka lärverktyg som ska användas i vilka situationer. Vidare innebär förslaget att rörelse och högläsning lyfts fram på ett tydligare sätt än nuvarande läroplan. Skolverket belyser vilka konsekvenser ändringarna kan komma att få i en särskild konsekvensutredning.

Stockholms stad är en av flera remissinstanser som fått möjlighet att yttra sig över förslaget.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Ärendet har beretts med en mycket kort remisstid. Kungsholmens stadsdelsnämnd och Norra innerstadens stadsdelsnämnd har inkommit med ordförandebeslut som svar på remissen. Övriga remissinstanser har lämnat sina remissvar i form av tjänsteutlåtanden.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiv till ändringarna, men lyfter kompetensutvecklingsbehovet för att de inte ska drabba barn i behov av särskilt stöd eller öka ojämlikheten i förskolan. En väl balanserad förskola ger utrymme för både digitala och analoga lärverktyg. Det behöver styrningen tydliggöra.

Förskoleförvaltningen lyfter flera kompletterande och kompensatoriska fördelar med digitala verktyg. Kompetensutveckling beskrivs som en grundförutsättning för att nå läroplanens intentioner och för att minska ojämlikhetsrisken. De föreslagna ändringarna gällande rörelse och högläsning välkomnas huvudsakligen.

Bromma stadsdelsförvaltning välkomnar formuleringar som stärker professionen och undervisningsuppdraget, men ser risker för förskjutning i ansvarsfrågan avseende rektors ledning och sämre förutsättningar att ge tillräckligt stöd till alla barn. Skrivningarna om läsning och rörelse välkomnas, och stöds av digitala verktyg.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning välkomnar förstärkta skrivningar om rörelse och högläsning, och understryker att digitala hjälpmedel förstärker både högläsning och rörelse. Man ser risker för bland annat sämre stöd för barn i behov av särskilt stöd och negativa konsekvenser för barns delaktighet och inflytande.

Farsta stadsdelsförvaltning beskriver att ett lägre digitalt användande i förskolan kan leda till försämrad digital kompetens hos medarbetarna och därmed missgynna barn i behov av särskilt stöd och barn med annat modersmål än svenska. Förvaltningen lyfter också risken för att detta kan leda till otillräckligt kunskaper om risker på nätet.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning välkomnar förslagets likställande av digitala och andra lärverktyg, förtydliganden om förskollärarens ansvar att värdera och välja arbetssätt och lärverktyg för att stimulera barns utveckling och lärande. Ändringarna avseende rörelse, läsmiljöer och högläsning beskrivs i huvudsak som positiva.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning lyfter ett flertal risker med ändringarna. Därför betonas vikten av att läroplanen tydliggör att lärverktyg kan vara både analoga och digitala. Digitala verktyg kan främja rörelse och utgör ett komplement till andra lärverktyg. Förvaltningen föreslår att begreppet rörelse ersätts av fysisk aktivitet.

Järva stadsdelsförvaltning välkomnar att digitala verktyg får jämbördig status som andra lärverktyg, men lyfter ett behov av tydliga riktlinjer för hur digitala verktyg bör integreras i förskolans utbildning. En strykning av digitalisering kan leda till ökade klyftor och ojämlikhet samt minskad kompetens hos medarbetare i förskolan.

Kungsholmens stadsdelsnämnd lyfter de digitala verktygens berikande och kompletterande syften. Frivilligt användande av digitala lärverktyg kan leda till

minskad likvärdighet och försämrad kvalitet. Nämnden invänder mot strykningarna om att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd välkomnar texten om högläsning och rörelse, vilka är förenliga med användning av digitala verktyg och skärmar. Professionens framskjutna roll är bra, men risk finns för att nedprioriterad kompetensutveckling leder till brister. Gemensam förståelse för begreppet digitalt lärverktyg behövs.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning instämmer med Skolverket om risk för olikvärdig digital kompetens hos personal och barn, försämringar för barns delaktighet, störst försämring för barn i behov av särskilt stöd och barns språkutveckling. Ansvar att välja arbetssätt och lärverktyg, samt texterna om rörelse och högläsning välkomnas.

Skärholmens stadsdelsförvaltning menar att ändringarna om digitala verktyg delvis kan underminera förskolans kompensatoriska uppdrag. De vidgar, fördjupar och utvecklar utforskandet, stärker undervisningen och är centrala för utveckling av barns källkritik. Skrivningar om grovmotorik och pulshöjande aktiviteter förespråkas.

Södermalms stadsdelsförvaltning är positiv till de föreslagna ändringarna avseende rörelse, högläsning och förskollärarens ansvar att värdera och välja arbetssätt och lärverktyg, men många risker för negativa konsekvenser lyfts. Kompetensutveckling lyfts för att förskollärare ska kunna göra motiverade val av arbetssätt och lärverktyg.

Föredragande borgarrådets synpunkter

En av förskolans viktigaste uppgifter är dess kompensatoriska uppdrag, som syftar till att barns start i livet ska bli så bra som möjligt, oavsett bakgrund och hemförutsättningar. Av stadens interna remissvar framgår tydligt att digitala verktyg i förskolan är en förutsättning för att lyckas med mycket av det som det kompensatoriska uppdraget innefattar.

Utan digitalt bildstöd och digitala verktyg som ger vidgade möjligheter för barns inflytande, delaktighet och möjlighet att göra sina röster hörda berövas barn i behov av särskilt stöd och barn med funktionsvariationer möjlighet att delta i förskolans utbildning och undervisning på lika villkor.

Digitala lärverktyg skapar också goda möjligheter för att jobba med barns modersmålsutveckling eller utveckling av sitt eller sina nationella minoritetsspråk. För att kunna tillgodose den särskilda rätt för främjande och skyddande av sina språk som de nationella minoriteterna har är digitala lärverktyg helt avgörande eftersom det finns en stor brist på förskollärare som talar ett eller flera nationella minoritetsspråk. Digitala verktyg kan också stödja arbetet i barngrupper med språkvariationer och utgöra ett komplement i undervisningen. Utan digitala lärverktyg försämras förskolans möjlighet att klara sitt språkutvecklande uppdrag.

Förskolan minskar även klyftorna i grundläggande digital kompetens, som blir allt viktigare i ett digitaliserat samhälle präglad av en snabb teknikutveckling. Trots att många barn har tillgång till skärmar i sin hemmiljö ger förskolans medvetna

pedagogiska arbetssätt och tydliga utbildningssyfte barnen en annan förståelse för digitala verktyg och kan bidra till att utveckla ett säkert förhållningssätt till dessa.

Digitala lärverktyg fyller dessutom ett tydligt didaktiskt och pedagogiskt syfte som breddar förskolans möjligheter att jobba utvecklande i riktning mot samtliga läroplansmål. Digitala verktyg kan komplettera andra verktyg i undervisningen, men även användas som ett specifikt verktyg för att nå målet med undervisningen.

Stadens interna remissinstanser beskriver många olika sätt som digitala verktyg används i verksamheten. De skapar till exempel möjlighet att göra digitala besök på otillgängliga platser, att tillsammans ta reda på mer fakta om något spännande, att undersöka en insekt på nära håll med hjälp av ett digitalt förstoringsglas, att ge barn möjlighet att filma eller fotografera som stöd för att uttrycka sig, att locka till dans eller gymnastik, samt att prova på enkel programmering med hjälp av robotar och appar. Jag vill understryka att digitala verktyg och skärmar inte står i motsättning till vare sig ökad rörelse, ökad högläsning eller ökat socialt samspel, utan snarare kan främja dessa om de används med dessa syften.

Jag delar i huvudsak den bild som framkommer i remissinstansernas svar. Att stärka autonomin och visa tilltro till förskollärares förmåga att välja lärverktyg på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är positivt. Därför välkomnar jag tillägget om att förskolläraren har ansvar för att värdera och välja ändamålsenliga arbetssätt och lärverktyg som stimulerar barns utveckling och lärande.

Att införa skrivningar om att barnen ska ges möjlighet att delta i varierade rörelseaktiviteter återkommande under dagen ser jag som en positiv förändring. Förskolan har en viktig roll att spela i att öka barns fysiska aktivitet och bidra till barns motoriska utveckling.

De tydligare skrivningarna om högläsning och stimulerande läsmiljöer ligger i linje med Stockholms stads prioriterade arbete med språkutvecklande arbetssätt, så det är välkommet att detta skärps i läroplanen.

Såväl stadens remissorgan som Skolverket lyfter behovet av kompetensutveckling och adekvat digital kompetens hos medarbetare för att den förstärkta autonomi att välja lärverktyg efter situation som föreslås inte ska leda till en ökad ojämlikhet. Jag delar den bilden och vill understryka att kompetensutveckling i digital kompetens är helt nödvändig för att minska risken för ökad ojämlikhet. Det är också ett viktigt sätt att minska risken för att digitala verktyg används för stillasittande, passiv konsumtion av media i förskolan istället för att ha ett tydligt pedagogiskt syfte.

Jag instämmer vidare med stadsledningskontorets yttrande att det är nödvändigt med en tydlig styrning avseende att digitala verktyg inte ska bortses ifrån. Jag ser stora risker i att förskolan inte klarar sitt kompensatoriska uppdrag om det inte är tydligt att digitala verktyg har en roll att spela i förskolan. Därför är det nödvändigt att inte bara i konsekvensutredningen föra ett resonemang om att digitala lärverktyg inkluderas i begreppet lärverktyg. Även i förskolans läroplan behöver det framgå att digitala

verktyg ska finnas tillgängliga, användas och ingå i begreppet lärverktyg. Jag vill vidare framhålla följande, mer specifika synpunkter, på några av ändringsförslagen.

Barns digitala kompetens och källkritik

Skolverket föreslår att stryka ett stycke i läroplanens avsnitt *Kommunikation och skapande* som bland annat handlar om att ge barn förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens och att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Däremot finns en ny mening som framhåller vikten av att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt så att barnen på sikt kan värdera information och tillägna sig de kunskaper som alla i samhället behöver.

Jag instämmer i de remissvar som framhåller att denna skrivning kräver en hög grad av digital kompetens hos professionen, och att digital kompetens i detta sammanhang ses som en grundförutsättning. Jag instämmer också i synpunkterna avseende risken för att borttagna skrivningar om detta kan leda till ojämlik digital kompetens.

Sammantaget anser jag att det aktuella stycket inte ska strykas ur förskolans läroplan.

Borttaget obligatorium avseende digitala verktyg

Såväl stadens interna remissorgan som Skolverkets konsekvensutredning lyfter att förskolans möjligheter att fullgöra sitt kompensatoriska uppdrag kan försämrats om digitala verktyg inte längre är obligatoriska. Barn i förskolor där den digitala kompetensen är bristfällig riskerar att gå miste om sin rätt till utveckling, lärande och delaktighet. För att minimera den risken behöver det framgå ur förskolans läroplan att digitala verktyg har en plats i förskolan. Därför anser jag att den föreslagna strykningen i läroplanens avsnitt 2.1. avseende förskollärarens ansvar ”att varje barn får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande” inte ska genomföras.

För att säkerställa att digitala lärverktyg finns tillgängliga för medarbetare i förskolan anser jag också att läroplanen ska innehålla ett tydligt krav på rektor att tillhandahålla digitala lärverktyg. Därför bör de föreslagna ändringarna i läroplanens avsnitt 2.8. avseende rektorns ansvar inte genomföras, utan istället kvarstå enligt nuvarande skrivning där det framgår att rektorn har ”ett särskilt ansvar för att en god och tillgänglig miljö utformas, med tillgång till såväl digitala som andra lärverktyg.”

Avslutningsvis vill jag understryka vikten av förskolans möjlighet att verka för alla barns förmåga att ta sig an undervisningen enligt förskolans kompensatoriska uppdrag med olika verktyg efter olika behov. För att lyckas med det behöver förskolans arbete även fortsättningsvis ge utrymme för lärande där olika former av lärverktyg och arbetssätt balanseras och utgör en helhet. En väl balanserad förskola ger utrymme för både digitala och analoga lärverktyg för att ge alla barn lika möjligheter och villkor i sin utveckling. En skärmfri förskola kommer varken leda till förbättringar i förskolans kvalitet eller minska problematiken med att barn har för mycket skärmtid och rör sig för lite. För att höja kvalitén i förskolan krävs ökade resurser, kompetensutveckling och goda förutsättningar i hela landet.

Stockholm den 24 april 2024

Alexandra Mattsson

Bilagor

1. Skolverkets förslag till ändring av förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan, KS 2024/392-1.2
2. Konsekvensutredning avseende förslag till ändring av området digitalisering i förskolans läroplan, KS 2024/392-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Andréa Hedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. att därutöver anföra

Skolverket har på uppdrag av regeringen tagit fram förslag till ändringar i förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan. Ändringarna syftar, enligt regeringsuppdraget, huvudsakligen till att ta bort kravet att digitala lärverktyg ska användas i förskolan. De ändringar som presenteras i förslaget är i breda drag välkomna. Vi har respekt för att den korta remisstiden påverkar stadens interna beredning men anser det anmärkningsvärt att Stockholms förskolenämnd inte fått behandla remissen politiskt när nämndens existensberättigande i stort består i att behandla denna typ av ärenden.

Det är Moderaternas övertygelse att alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling. Den grunden läggs redan i förskolan som ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan bidrar till ett livslångt lärande. Pisaundersökningen visar att elever som har gått i förskola presterar bättre under sin fortsatta skolgång, och föräldrar med barn i förskolan är mycket nöjda. Vi har i stort en förskola att vara stolta över, men det finns utmaningar som vi inte kan blunda för.

Debatten om digitala verktyg i skolan, oavsett skolform, framställs ofta som svart eller vit där viktiga nyansskillnader går förlorade. Historiskt har digitalisering och digitala verktyg saknat riktlinjer och strategi i förskolan vilket leder till missförstånd och otydlighet i undervisningen. Det är också viktigt att man inte blandar ihop ett digitalt verktyg för barn med särskilda behov och generell skärmtid. Ett digitalt verktyg kan, med konkreta och pedagogiska syften, ha en viktig roll att spela för många barns utveckling.

Det finns dock gott om vetenskapligt stöd för att fysiska läromedel skapar bättre förutsättningar för barn att lära sig läsa och skriva och det är evidens och beprövad

metod som ska vara överordnat i det svenska skolsystemet. Att förskolans lärare därför ges större autonomi att välja och använda lärverktyg är viktigt för undervisningens kvalitet och för lärandet. Samlad vetenskaplig empiri och beprövad erfarenhet visar att grundläggande färdigheter som relationella förmågor, uppmärksamhet och koncentration samt förmåga att läsa, skriva och räkna bäst förvärvas genom analoga aktiviteter i analoga miljöer. Fokus i de yngre åldrarna bör ligga på fysiska böcker och att digitala lärverktyg först vid stigande ålder kan användas och ge goda effekter, under förutsättning att det görs selektivt, utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde.

I det framtida utvecklingsarbetet för förskolan bör de språkutvecklande insatserna förstärkas och ytterligare fokus ges till att främja barns läsförståelse. En tillgänglig förskola med god kvalitet och höga pedagogiska ambitioner är en god grund för fortsatt lärande.

Förslagen som rör ett ökat fokus på fysisk rörelse i förskolan är välkommet och ligger helt i linje med hur Stockholm stad bör satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande. Alla barn på förskolan bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Förskolan är en viktig del i barns fortsatta utveckling både vad gäller socialt samspel och fortsatt lärande. Vi vill också framhålla språkets betydelse och hur viktigt det är att barn som inte har svenska med sig hemifrån redan i förskolan får goda förutsättningar att utveckla sin svenska. Att förstå och kunna göra sig förstådd är nyckeln till fortsatt lärande. Utan goda språkkunskaper är annars risken att dessa barn hamnar efter i skolan tidigt och får svårigheter att komma ikapp.

Det pedagogiska arbetet på förskolorna bör därför fokusera mindre på användning av skärmar och mer på att barnen ska lära sig socialt samspel med andra barn och pedagoger. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. All forskning visar att barn behöver röra sig mer och utveckla sin motorik.

Variationen är stor när det gäller hur ofta barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder. Ibland introduceras digitala verktyg, exempelvis surfplattor, redan från ett års ålder. Detta är helt i strid med forskares rekommendationer. Vi saknar en tydlig bild av hur det ser ut i Stockholms stads förskolor, och menar att förskolenämnden bör ta initiativ till en sådan kartläggning.

Förskolans läroplan innehåller idag ett krav på att digitala verktyg ska användas i utbildningen. Vi vill att detta krav ska tas bort och istället vara upp till professionen att avgöra. Att det nu föreslås att det inte ska vara obligatoriskt att använda digitala lärverktyg i förskolan är därför välkommet. Nu blir det upp till lärare att göra en professionell bedömning av digital användning, men sådan skall ge ett pedagogiskt

mervärde. Vidare föreslås också att förskolans arbete med rörelse och högläsning förstärks, vilket också är utmärkt. Forskningen om lärande, utveckling och barns hjärnor måste prägla verksamheten i förskolan.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Regeringen har gett i uppdrag åt Skolverket att föreslå ändringar i förskolans läroplan (SKOLFS 2018:50), vilka innebär att kraven om att använda digitala lärverktyg tas bort. Skolverket fick även i uppdrag att föreslå ändringar som innebär att utbildningen i förskolan i huvudsak ska vara skärmfri för barn samt att användandet av digitala lärverktyg ska ske medvetet utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde.

I Skolverkets konsekvensutredning ställs följande mål upp för översynen:

- målgruppen gör medvetna val avseende om och när digitala lärverktyg kan användas
- förskollärarnas professionella autonomi i valet av arbetsmetoder/arbetsätt i undervisningen blir stärkt
- den fysiska aktiviteten ökar i förskolan
- syftet med högläsning som en språk- och kunskapsutvecklande aktivitet förstärks

Skolverket föreslår ett antal ändringar i Läroplanen för förskolan (Lpfö 18) i enlighet med utredningens syfte och dess mål. Även redaktionella språkförändringar föreslås.

Föreslagna förändringar i förskolans läroplan syftar till att digitala lärverktyg i förskolan inte längre ska vara obligatoriska, att förskollärares ansvar i att välja och värdera arbetsätt och lärverktyg förtydligas och att förskolans arbete med rörelse och högläsning förstärks.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, förskolenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Ärendet har beretts med en mycket kort remisstid. Kungsholmens stadsdelsnämnd och Norra innerstadens stadsdelsnämnd har inkommit med ordförandebeslut som svar på remissen. Övriga remissinstanser har lämnat sina remissvar i form av kontorsyttranden.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	10
Förskoleförvaltningen.....	11
Bromma stadsdelsförvaltning.....	14

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning	15
Farsta stadsdelsförvaltning	17
Hägersten-Ålvsjö stadsdelsförvaltning	18
Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning	20
Järva stadsdelsförvaltning.....	22
Kungsholmens stadsdelsnämnd	22
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	24
Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.....	26
Skärholmens stadsdelsförvaltning	26
Södermalms stadsdelsförvaltning	28

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positiva till förändringarna i förskolans läroplan och ser att de öppnar för möjligheter till ökad kvalitet i undervisning. Förskolan har fortsatt möjlighet att verka för alla barns förmåga att ta sig an undervisningen enligt förskolans kompensatoriska uppdrag med olika verktyg efter olika behov. Att professionen är bäst lämpad att avgöra när digitala lärverktyg ska användas anses vara positivt och i linje med stadens förhållningssätt om tillitsbaserad styrning.

Även om stadsledningskontoret i huvudsak är positiva till förslaget anses vissa delar behöva beaktas. De öppnare formuleringarna kan komma att innebära tolkningar av läroplanen som kan bidra till en mindre jämlik utbildning i förskolan, genom att digitala verktyg väljs bort i undervisningen. Det hade inneburit att barnen inte får de kunskaper som anses vara viktiga i dagens och framtidens samhälle, en risk som även återfinns i Skolverkets egen konsekvensanalys. Digital kompetens är en av de åtta rekommenderade nyckelkompetenserna för det livslånga lärandet som Europeiska rådet antagit. I den samhällsutvecklingen vi ser idag, där bland annat artificiell intelligens (AI) utvecklas i snabb takt, kommer graden av digital kompetens att påverka barnens framtid. Det är därför viktigt att förskolans undervisning tar ansvar för att barnen utvecklar ett kritiskt förhållningssätt, vilket är en central förmåga inom digital kompetens.

Målen i de föreslagna förändringarna ställer högre krav på huvudmän och förskolans profession, varför kompetenshöjande insatser kan vara nödvändiga för att möta kraven. I linje med Skolverkets konsekvensanalys ser stadsledningskontoret även att förslaget kan medföra en risk att den digitala kompetensen bland förskollärare och

barnskötare nedprioriteras. Insatser för att säkerställa en bibehållen digital kompetens är då nödvändig för en förskola av likvärdig kvalitet, även på sikt. Detta då kompetensen är av vikt för att val av digitala lärverktyg ska ske medvetet, utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde.

En försämrad digital kompetens hos personal kan ha störst inverkan för barn i särskilt behov av stöd och för barns möjlighet att utveckla sitt modersmål och/eller nationella minoritetsspråk. Digitala verktyg kan som kompensatoriskt verktyg bidra till barns utveckling och lärande. Förändringarna som innebär en ökad autonomi för professionen kan förbättra dess möjlighet att verka för alla barns förmåga att ta sig an undervisningen, med olika verktyg efter olika behov.

Att rörelse tydligare framhålls i läroplanen bedöms vara positivt, men det bör noteras att en förskola som inte är skärmfri inte heller står i motsats till en förskola med högre grad fysisk aktivitet. Digitala verktyg kan nyttjas i rörelsestimulerande syfte. Ändring av formulering av ”stimulerande miljöer” till ”stimulerande läsmiljöer” bedöms vara positiv då det bidrar till att förskolebarnen får större möjligheter att möta olika sorters texter och använda språket i olika sammanhang och syften.

Stadsledningskontoret anser att förskolans arbete ska ge utrymme för lärande där olika former av lärverktyg och arbetssätt balanseras och utgör en helhet. De föreslagna ändringarna anses vara positiva, men kompetenskraven och en styrning i form av att digitala verktyg inte ska bortses ifrån är av vikt. En väl balanserad förskola ger utrymme för både digitala och analoga lärverktyg för att ge alla barn lika möjligheter och villkor i sin utveckling.

Förskoleförvaltningen

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleförvaltningen ser i huvudsak positivt på Skolverkets förslag på förändringar av förskolans läroplan. Dock anser förvaltningen att vissa delar i förslaget behöver beaktas.

I Skolverkets konsekvensutredning ställs följande mål upp för översynen:

- målgruppen gör medvetna val avseende om och när digitala lärverktyg kan användas
- förskolläraernas professionella autonomi i valet av arbetsmetoder/arbetssätt i undervisningen blir stärkt
- den fysiska aktiviteten ökar i förskolan
- syftet med högläsning som en språk- och kunskapsutvecklande aktivitet förstärks.

Förvaltningen ställer sig bakom Skolverkets mål för översynen av läroplanen enligt ovan. Förvaltningen vill betona att dessa mål ställer krav på huvudmännen och

professionen som kan innebära ett behov av kompetenshöjande insatser i nära anslutning till att läroplansförändringarna träder i kraft.

Förvaltningens synpunkter på de föreslagna ändringarna redovisas utifrån de tre områdena digitalisering, rörelse och språk. Avseende digitalisering har förvaltningen kommentarer på en generell nivå samt mer specifika kommentarer utifrån läroplanens rubriker: ”Kommunikation och skapande” och ”Omsorg, utveckling och lärande”.

Angående rörelse kommenterar förvaltningen på läroplanens rubriker ”Lek är grunden för utveckling, lärande och välbefinnande” och Hållbar utveckling samt hälsa och välbefinnande”. I fråga om språk kommenteras rubriken ”Kommunikation och skapande”.

Digitalisering

Digital kompetens är en av de åtta rekommenderade nyckelkompetenserna för det livslånga lärandet som Europeiska rådet antagit. Förvaltningen betonar Skolverkets egen slutsats i konsekvensutredningen om ”att ta bort obligatoriet att använda digitala verktyg i undervisningen i förskolan kan leda till att barn i förskolan i minskad utsträckning får möjlighet att utveckla digital kompetens”. Förvaltningen vill här även lyfta risken för minskad likvärdighet. Vidare lyfter Skolverket viktiga aspekter under punkt fem i konsekvensutredningen där förvaltningen särskilt vill trycka på samhällsutvecklingen där bland annat artificiell intelligens (AI) utvecklas i snabb takt, vilket påverkar barnens framtid. Det är därför viktigt att förskolans undervisning tar ansvar för att barnen utvecklar ett kritiskt förhållningssätt, vilket är en central förmåga inom digital kompetens.

Digitala verktyg kan som kompensatoriskt verktyg bidra till barns utveckling och lärande, samtidigt som det skapar större möjligheter för pedagogerna. Digitala verktyg kan komplettera andra verktyg i undervisningen, men även användas som ett specifikt verktyg för att nå målet med undervisningen. Förvaltningen menar att det är positivt att förskolläraernas autonomi stärks genom de nya formuleringarna i läroplanen. De öppnare formuleringarna kan dock komma att innebära tolkningar av läroplanen som kan bidra till en mindre jämlik (olikvärdig) utbildning i förskolan genom att digitala verktyg väljs bort i undervisningen och att barnen inte får de kunskaper som anses vara viktiga i dagens och framtidens samhälle. För alla lärverktyg, så väl digitala som icke-digitala, behövs ett tydligt syfte och mål. Det är särskilt viktigt i fråga om digitala verktyg eftersom de har så pass brett användningsområde.

I de nya skrivningarna är begreppet ”lärverktyg” centralt. Förutsatt att den definition som lyfts i konsekvensutredningen blir rådande anser förvaltningen att detta begrepp fyller en viktig funktion i läroplanstexten. Begreppet inkluderar en mångfald av digitala såväl som icke-digitala verktyg och därmed värderas inte verktygen olika. Begreppet lärverktyg öppnar upp för medvetna val av när digitala och icke-digitala verktyg ska användas i undervisningen vilket kräver medvetenhet om syftet med det valda verktyget.

Förvaltningen vill särskilt lyfta följande formulering under ”Kommunikation och skapande”

Skolverkets förslag på ny formulering: *”I det ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt så att barnen på sikt kan värdera information och tillägna sig de kunskaper som alla i samhället behöver”.*

För att nå intentionerna med denna formulering i läroplanen krävs en hög grad av digital kompetens hos professionen, så att barnen kan undervisas för att nå adekvat digital kompetens utifrån mognad och ålder. Digital kompetens bör i detta sammanhang ses som en grundförutsättning för att pedagoger och skolledare ska kunna hantera utmaningar och tillvarata de möjligheter den snabba teknikutvecklingen innebär.

Förvaltningen vill särskilt lyfta följande formulering under ”Omsorg, utveckling och lärande”

Skolverkets förslag på ny formulering: *”Förskolan ska stimulera varje barns utveckling och lärande. Utbildningen ska alltid vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetsätt och val av lärverktyg.”*

Formuleringen innebär att professionen behöver stärka sin kompetens för att kunna göra väl underbyggda och medvetna val av lärverktyg utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det handlar om att öka förmågan att välja och/eller välja bort lärverktyg för att stärka undervisningen. Genom väl underbyggda och medvetna val kan professionen säkerställa barns möjlighet att delta i och ta till sig undervisningen. I vissa fall kan ett eller flera barn behöva ett specifikt lärverktyg och i andra fall kan det finnas grund för att välja bort ett lärverktyg utifrån barnens behov.

Rörelse

Förvaltningen vill lyfta följande formulering under ”Lek är grunden för utveckling, lärande och välbefinnande”.

Lek och rörelse ska ha en central plats i utbildningen. Ett förhållningssätt hos alla som ingår i arbetslaget och en miljö som uppmuntrar till lek och rörelse har stor betydelse för barnens utveckling, lärande och välbefinnande.

Förvaltningen menar att det är positivt att rörelse tydligare framhålls i läroplanen men vill poängtera att lek och rörelse är två olika saker även om de ofta hör ihop.

Språk

Förvaltningen vill lyfta följande formulering under ”Kommunikation och skapande”.

Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas stimulerande läsmiljöer som skapar intresse och nyfikenhet

för såväl skönlitteratur som sakprosa och andra texter. Vid högläsning med språk- och kunskapsutvecklande syfte ska barnen få möjlighet till delaktighet genom samtal om texter och bilder.

Förvaltningen vill lyfta värdet av att bidra till lust och engagemang för läsning. I högläsningen finns goda möjligheter att bidra till både lustfylld läsning och språk och kunskapsutveckling. Detta genom att växla mellan att i samtal under läsningen med barnen fokusera på detaljer som begrepp, vissa skeenden eller karaktärer i texten eller att få lyssna på berättelsen i sin helhet och därefter samtala. Förvaltningen vill här betona vikten av balans mellan dessa två områden.

Förvaltningen vill vidare belysa att tillägget av begreppet sakprosa tillsammans med den ändrade formuleringen av ”stimulerande miljöer” till ”stimulerande läsmiljöer” bidrar till att miljön på förskolan blir rikare på olika typer av texter. Barnen kan därigenom få möta olika texter och olika sätt att använda språket som medför större möjligheter att använda sitt språk i olika sammanhang och för skilda syften.

Förvaltningen anser avslutningsvis att de föreslagna ändringarna är positiva och öppnar för bättre kvalitet och ökad autonomi för professionen. De föreslagna ändringarna ställer därmed högre krav på kompetens inom professionen genom en högre medvetenhet om hur undervisningen utformas i relation till vilka verktyg som används och de aktiviteter som genomförs. Varför eventuella behov av kompetensutveckling hos professionen behöver beaktas.

Bromma stadsdelsförvaltning

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förstärkt ansvar hos förskolläraren

Skolverkets förslag till förändring i läroplanen följer mycket strikt regeringsuppdraget och myndigheten har därför ersatt stycken där det tidigare förekommit formuleringar kring digitala verktyg. Skolverkets formuleringar har därmed också blivit mer allmänna och pekar heller inte ut specifika lärverktyg. I omformuleringarna har även den enskilde förskollärarens ansvar och autonomi blivit skarpare formulerat och kan därmed förstås som att det ligger inom professionens kompetens att göra bedömningar om vilka lärverktyg som är lämplig att använda i olika situationer. Förvaltningen ser positivt på formuleringar som stärker professionen och lyfter fram dess vikt inom undervisningen i förskolan. Förvaltningen vill dock också framhålla rektors ansvar att leda och samordna det pedagogiska arbetet i förskolan och en viss förskjutning i ansvarsfrågan skulle kunna leda till en obalans i förskolans nuvarande styrningsmodell. Speciellt på ett område som digitalisering där vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i många fall saknas eller inte ger ett entydigt svar. Skolverket själva konstaterar i sin konsekvensutredning att forskningsläget på området inte är samstämmigt och att evidens saknas.

Lek är grunden för utveckling, lärande och välbefinnande

Skolverket har i sitt reviderade förslag kompletterat delarna kring lekens betydelse med att även inkludera rörelse. Förvaltningen ser positivt på att Skolverket även lyfter in vikten av rörelse och fysisk aktivitet då detta ämne rimmar väl med stadens egna riktlinjer samt stadsdelens egna policys inom området. Skolverket har här valt att lyfta den fysiska aktiviteten som en del i det uppdrag regeringen gett myndigheten med tydlig utgångspunkt i WHO:s rekommendationer. Förvaltningen vill dock lyfta att användning av digitala verktyg sällan är synonymt med stillasittande på det sätt som WHO lyfter i sin rapport. I många delar av undervisningen där förskolan använder digitala lärverktyg sitter barnen redan stilla. Exempelvis så rör sig barn inte mer i användningen av ett analogt mikroskop än ett som är kopplat via en lärplatta till en projektor. Projicering till stor skärm kan till och med stimulera till mer rörelse då barnen lättare kan gå fram och visa eller ställa sig i projiceringen. Detta stimulerar också till en vidare diskussion då alla barnen kan prata utifrån en gemensam bild något som en analog individuell upplevelse inte skulle kunna bidra med. I andra sammanhang kan digitala verktyg användas för att locka till fysisk aktivitet så som dans eller gymnastik. WHO generaliserar skärmanvändning till ett passivt tittande men i Brommas förskolor är det kausala sambandet i stället omvänt. Passiv konsumtion av media framför en skärm är snarare ett starkt uttryck för när digitala enheter används på fel sätt.

Kommunikation och skapande

Skolverkets formuleringar lyfter tydligare fram vikten av läsmiljöer samt vikten av högläsning som arbetssätt för att främja språkutveckling. Förvaltningen ställer sig positiv till dessa formuleringar kring språkutveckling. Förvaltningen vill dock lyfta fram de stora fördelarna inom området med digitala lärverktyg som kan användas i kombination med andra verktyg. För barn med minoritetsspråk eller barn med annat modersmål än svenska är tillgången på litteratur mycket smidigare digitalt än att exempelvis köpa eller låna fysiska exemplar. För barn i behov av särskilt stöd är tillgången till digitala kommunikationshjälpmedel en förutsättning för att kunna delta i förskolans undervisning. Förvaltningen instämmer i Skolverkets egen konsekvensanalys där SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten) lyfter att borttag av kravet på digitala lärverktyg minskar förskolornas förutsättningar att ge stöd till barn i behov av särskilt stöd. Förvaltningen instämmer också i Skolverkets egen konsekvensanalys i att borttag av digitala lärverktyg riskerar att begränsa tillgången till material på modersmål eller minoritetsspråk och därmed också begränsar barnens möjlighet i att utveckla sitt språk.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förstärkta skrivningar om rörelse och högläsning. Rörelse är viktigt för barns hälsa och välbefinnande och förvaltningen ser därför positivt på skrivningen att barn ska delta i *varierade rörelseaktiviteter återkommande under dagen*. Vidare är förvaltningen positiv till skrivningar om högläsning i språk- och kunskapsutvecklande syfte. Språk är viktigt för barns fortsatta skolgång och högläsning är en viktig del av det.

Samtidigt ser förvaltningen att förstärkta skrivningar om rörelse och högläsning inte behöver ske på bekostnad av användningen av *digitala lärverktyg* och utvecklingen av *digital kompetens i förskolan*. Snarare kan digitala hjälpmedel förstärka både högläsning och rörelse. När det gäller högläsning är digitala hjälpmedel extra viktigt för barns modersmål. De nationella minoriteterna har en särskilt rätt att deras språk främjas och skyddas. I det arbetet är de digitala lärverktygen avgörande, då det idag finns en stor brist på förskollärare som talar ett eller flera nationella minoritetsspråk. Detta är också något som nämns i Skolverkets konsekvensutredning gällande förslaget. Med hjälp av digitala hjälpmedel kan förskolor idag erbjuda litteraturer på ett stort antal olika språk, något som kan nyttjas i hemmen.

Förvaltningen instämmer också med det som framkommer i Skolverkets konsekvensutredning att digitala lärverktyg kan vara av nytta för barn med olika typer av funktionsvariationer och för barn som av andra skäl är i behov av särskilt stöd. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att alla barn får det stöd de behöver för sin utveckling och ser en risk att digitala lärverktyg och hjälpmedel kommer användas i mindre utsträckning även för de barn som behöver det för sin utveckling. Samtidigt kan kompetensutveckling rörande digitala lärverktyg nedprioriteras om de inte är obligatoriska, vilket då kan leda till att barn kan få försämrade möjligheter till adekvat stöd med hjälp av digital teknik.

Skolverket beskriver att det i konsekvensutredningen framkommer att bristande kvalitet på förskolor kan leda till att digitala lärverktyg inte gynnar barns utveckling och lärande, och att det inte beror på de digitala verktygen i sig. Det framkommer vidare i samråden att en förändring i läroplanen inom området digitalisering inte kommer avhjälpa de kvalitetsbrister som pekas ut i förskolan. Förvaltningen instämmer i det och menar att en lösning på det är kvalitetshöjande åtgärder snarare än att ta bort den obligatoriska användningen av digitala lärverktyg. Som nämnts ovan, kan det istället leda till att kompetenshöjande åtgärder gällande digitalisering nedprioriteras och att utvecklingen av användningen av digitala lärverktyg stannar av. Brister i användandet av digitala hjälpmedel riskerar därmed snarare att öka när användandet sker mer sällan och utan stöd från en digitaliseringsstrategi.

Förvaltningen menar att den föreslagna formuleringen kring förskollärares ansvar att *värdera arbetssätt och lärverktyg* riskerar att minska likvärdigheten i utbildningen. Värdering och val av arbetssätt och lärverktyg sker utifrån den kompetens som förskolläraren har. Som konstaterats ovan, riskerar kompetensutveckling inom digitala arbetssätt och lärverktyg att minska och risken blir att digitala arbetssätt och verktyg inte används. På förskolor med hög kvalitet kan digitala läromedel stimulera

barns talande, läsande och undersökande inom många av de ämnen och områden som berörs i läroplanen. Det är därför viktigt att digitala arbetssätt och verktyg fortsatt används i utbildningen.

Vidare instämmer förvaltningen i Skolverkets uppfattning att en konsekvens av att ta bort kravet på användande av digitala verktyg i förskolan kan innebära en risk för ökade klyftor när det gäller barns möjligheter att utveckla en digital kompetens. Något som går emot förskolans kompensatoriska uppdrag. Då förskolan ska förbereda barnen för fortsatt utbildning bör alla barn erbjudas likvärdiga förutsättningar och möjlighet för att grundlägga ett ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik. Det handlar exempelvis om att vissa barn riskerar att inte få stöd i att hantera de risker de kan komma att utsättas för på nätet. Det finns forskning som visar att barn som är vana vid digitala verktyg och stöttas i att utveckla digital kompetens är de som bäst klarar att möta de risker som finns på nätet.

Förvaltningen anser även att borttagandet av krav på användandet och digitala verktyg i förskolan ger sämre förutsättningar att lägga grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som alla i samhället behöver. Samhället är digitaliserat, och ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digitala verktyg är viktiga förmågor i dagens samhälle. Utifrån de förslagna ändringarna försämras möjligheten för förskolan att lägga grunden för dessa kunskaper.

Barnrätt

Ytterligare en konsekvens som Skolverket framhåller är att digitala lärverktyg kan skapa möjligheter för barn att uttrycka sina åsikter och bidra med sina perspektiv genom att till exempel fotografera och filma sådant som barnet vill delge andra. Myndigheten ser att ett mer begränsat användande av digitala lärverktyg kan ha negativa konsekvenser för barns möjlighet till delaktighet och inflytande.

Farsta stadsdelsförvaltning

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att Skolverkets förslag till ändringar och mål med översynen är i linje med den verksamhet som många förskolor redan bedriver eller avser att uppnå. Skolverkets föreslagna mål för översynen är att;

- målgrupperna gör medvetna val avseende om och när digitala lärverktyg kan användas
- förskollärarnas professionella autonomi i valet av arbetsmetoder/arbetsätt i undervisningen blir stärkt
- den fysiska aktiviteten ökar i förskolan
- syftet med högläsning som en språk- och kunskapsutvecklande aktivitet förstärks.

Digitala verktyg används som en del av utbildningen för att stimulera barns talande, läsande och undersökande inom många av de ämnen och områden som berörs i läroplanen. Lägre digitalt användande i förskolan kan leda till försämrad digital kompetens hos förskollärare och barnskötare. Det kan få konsekvenser, inte minst för de barn som gynnas av digitala verktyg i sin utveckling, till exempel barn i behov av särskilt stöd och barn med annat modersmål än svenska. Förskollärarnas utökade ansvar att bedöma vilka verktyg som ska användas och hur kan därför bli en komplex utmaning om dessa väljs bort.

Förvaltningen anser att barn som inte får utveckla sin digitala kompetens i förskolan riskerar att få otillräckliga kunskaper. De får till exempel tidig kompetens i hur de undviker att utsättas för risker på nätet och ny teknik som AI kan komma att bli en betydelsefull aspekt av barns lärande och framtida kunnande. Det finns också risk för att övergången från förskola till skola kan kompliceras och samhällsklyftor kan komma att öka.

Skolverket framför också utöver det två alternativa lösningar för att uppnå syftet att skapa goda förutsättningar för barns utveckling, lärande, hälsa och välbefinnande;

- att endast förändra läroplanformuleringarna gällande digitalisering, eller
- att reglera användandet av digitala lärverktyg utifrån barns ålder.

Skolverket menar att om formuleringar kring högläsning och rörelse inte tas med kan förväntade positiva effekter utebli, vilket förvaltningen också befarar.

I övrigt finner Farsta stadsdelsförvaltning att Skolverket har poängterat relevanta frågeställningar och därmed ett välformulerat underlag.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de förslag på förändringar i förskolans läroplan som Skolverket föreslår. Nedan presenteras synpunkterna utifrån de fyra rubrikerna; *Digitala lärverktyg*, *Rörelse och fysisk aktivitet*, *Förskollärares ansvar* samt *Läsmiljöer och högläsning*.

Digitala lärverktyg

Förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att utbildningen ska bidra till likvärdighet, och utbildningen behöver därför planeras med hänsyn till detta uppdrag. Vad de kompensatoriska insatserna ska riktas gentemot är föränderligt över tid, och påverkas av omgivande samhällskontext.

Digitaliteten i samhället har ökat under senaste decenniet, vilket inneburit att även barns möjligheter att komma i kontakt med digitala verktyg ökat. Förskolans

kompensatoriska uppdrag kopplat till digitalitet och digitala verktyg har därmed förändrats sedan 2018, då förskolans nuvarande läroplan skrevs.

Skolverkets förslag till förändringar i förskolans läroplan innebär att digitala lärverktyg likställs med andra lärverktyg i förskolan. Stadsdelsförvaltningen anser att det är en utveckling som går i linje med samhällsutvecklingen generellt, och att det därför är positivt att digitala lärverktyg inte längre särskiljs från andra lärverktyg i förskolans utbildning.

Rörelse och fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet förebygger ett flertal sjukdomar och har betydelse för både den nuvarande och den långsiktiga hälsan. Många barn och ungdomar i Sverige rör sig för lite idag och det finns många stillasittande aktiviteter som konkurrerar med barns, ofta naturligt aktiva, rörelsemönster. Med bakgrund av detta behöver förskolans kompensatoriska uppdrag därför i högre utsträckning riktas gentemot att etablera hälsosamma aktivitetsvanor hos alla barn. Folkhälsomyndigheten uppger att barn i förskoleåldern bör erbjudas möjligheter till rörelse och fysisk aktivitet på olika sätt flera gånger om dagen.

Då många förskolebarn tillbringar fler vakna timmar på förskolan än i hemmet under veckodagarna ser stadsdelsförvaltningen positivt på att barns rätt till fysisk rörelse förtydligas genom Skolverkets förslag till förändringar i förskolans läroplan.

Förskollärares ansvar

I Skolverkets förslag på förändringar i förskolans läroplan förtydligas och stärks förskollärares ansvar att värdera och välja ändamålsenliga arbetssätt och lärverktyg för att stimulera barns utveckling och lärande.

Valet av lärverktyg ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och stadsdelsförvaltningen är positiva till att förskollärares förmåga att göra medvetna val som gynnar barnens utveckling och lärande tydliggörs genom förslaget. Det är förskollärarna som har kunskap om den aktuella barngruppen och om barnens olika behov och det är därför bra att deras kompetens att avgöra vilka lärverktyg som bör användas i undervisningen förstärks genom förslaget. Förvaltningen är också positiv till att förslaget förtydligar att den undervisning som bedrivs i förskola, i både planering och genomförande, ska utgå från mål i läroplanen.

Läsmiljöer och högläsning

Det är viktigt att barn erbjuds stimulerande läsmiljöer i förskolan och stadsdelsförvaltningen ser positivt på att högläsning av skönlitteratur, sakprosa och andra texter används som ett frekvent lärverktyg i förskolans undervisning. Likväl är det betydelsefullt att barn erbjuds delaktighet i undervisningen. Stadsdelsförvaltningen anser dock inte att detta lärverktyg behöver förtydligas mer än andra lärverktyg.

Då Skolverkets förslag tydliggör förskollärares ansvar att värdera och välja ändamålsenliga arbetssätt och lärverktyg för att stimulera barns utveckling och lärande bör förskolläraren också kunna värdera vilket lärverktyg som bäst främjar barnens språk- och kunskapsutveckling. Stadsdelsförvaltningen är samtidigt positiv till att barns rätt till stimulerande läsmiljöer framträder genom förslaget.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att Skolverkets förslag till ändringar i förskolans läroplan gynnar barnens lärande och allsidiga utveckling samt ligger i linje med utbildningen som redan bedrivs. Det är dock viktigt att skrivningarna i läroplanen är tydliga så det framgår att de lärverktyg som används i förskolan både kan vara analoga och digitala samt bygger på evidens. Förvaltningen ser en fara i att ett lågt digitalt användande kan leda till att personalen får en sämre digital kompetens. Även förskollärares utökade ansvar i bedömningen av vilka lärverktyg som ska användas och på vilket sätt är en utmaning.

Digitala lärverktyg har inte ett egenvärde, utan ska ses som verktyg bland andra verktyg. Det ska finnas en bred verktygslåda för att skapa möjligheter för barns utveckling och lärande, där de digitala lärverktygen bara är en del av flera verktyg. De digitala lärverktygen berikar förskolans miljö och skapar förutsättningar för ett utforskande som inte är möjligt utan dessa lärverktyg, något som även forskning visar. Det handlar om sådana saker som att göra digitala besök på platser som ej är tillgängliga för förskolan, att tillsammans med barn ta reda på mer fakta eller skapa förutsättningar för ökad rörelse.

En beskrivning av hur lärverktygen kan komplettera varandra är att barn kan observera och lukta på organismer i sin naturliga miljö, men att de digitala lärverktygen kan bidra med specifika möjligheter som deras sinnen inte kan uppfatta annars. När användandet av digitala lärverktyg sker med ett tydligt syfte kan det bidra till att flerspråkiga barn kan få möjlighet att utveckla sitt språk. De nationella minoriteterna har en särskilt rätt att deras språk främjas och skyddas. I det arbetet är de digitala lärverktygen avgörande, då det idag finns en stor brist på förskollärare som talar ett eller flera nationella minoritetsspråk.

Digitala lärverktyg är också till stöd när det finns flera olika språknivåer eller språkvarieteter i barngruppen. De kan då användas som ett komplement för att skapa en större variation i undervisningen. För barn med olika typer av funktionsnedsättningar och för barn som av andra skäl är i behov av särskilt stöd är digitala lärverktyg till nytta för deras utveckling och lärande; ett exempel är användandet av digitalt bildstöd. Om inte digitala lärverktyg längre är ett obligatorium kan konsekvensen bli att kompetensutveckling rörande digitala lärverktyg nedprioriteras och leda till att barn kan få försämrad möjlighet att få ett

adekvat stöd med hjälp av digital teknik. En konsekvens av att ta bort kravet på användande av digitala verktyg i förskolan kan innebära en risk för ökade klyftor när det gäller alla barns möjligheter att utveckla en digital kompetens. Om barn inte kommer i kontakt med digitala lärverktyg i förskolan kommer barns förutsättningar att utveckla en digital kompetens riskera att bli mer olikvärdig än idag.

Det som har betydelse är hur förskolläraren och arbetslaget använder lärverktygen. Därmed är det viktigt att utgå från och visa tillit till professionens bedömning om och när användande av digitala lärverktyg kan gynna barns utveckling och lärande. För att som förskollärare kunna ansvara och värdera arbetssätt och lärverktyg krävs kompetensutveckling. En sådan kompetensutveckling bör innefatta både risker och hur användande av lärverktygen kan stödja barns utveckling och lärande. Kompetensutvecklingen bör också inkludera barnskötare och övrig personal i förskolan. De digitala lärverktygen är också viktiga i arbetet med att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt hos barn, något som blir alltmer angeläget med tanke på AI och framtiden.

Omformuleringen av skrivningen gällande kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik är utmanande och beskrivs i Skolverkets konsekvensutredning som; förutsättningar att tänka, lära och kommunicera gör att barnen får möjlighet att närma sig ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt så att de på sikt kan värdera information och tillägna sig de kunskaper som alla i samhället behöver. Att begreppet digital teknik tagits bort kan vara olyckligt med tanke på hur barn exponeras för nyheter och sociala medier idag, även om det inte sker i förskolans utbildning.

Utöver regeringsuppdraget föreslår Skolverket tillägg och ändringar i läroplanen som berör området fysisk aktivitet. Rörelse är en viktig del i utbildningen i förskolan och i förslaget förtydligas att barnen ska få möjlighet att delta i rörelseaktiviteter återkommande under dagen. Rörelsen kan förstärkas om den kombineras med digital teknik för att barn ska kunna filma, dansa, lyssna på musik och känna rörelseglädje i undervisningen. Genom att till exempel tillåta barn att dokumentera digitalt (filma) i förskolans närmiljö, får de möjlighet till alternativt eget berättande och ett förstärkt aktörskap vilket kan bidra till att barn blir mer delaktiga och får ökat inflytande.

Förvaltningen föreslår att begreppet rörelse ersätts av fysisk aktivitet då detta begrepp mer anger de pulshöjande aktiviteter som barnen bör erbjudas återkommande under dagen. De förstärkningar i skrivningen kring barns delaktighet i högläsning och att barnen ska få ta del av olika genrer bör förstärkas med skrivningar kring samtal och återberättande ur ett språk- och kunskapsutvecklande syfte. Förvaltningen instämmer med Skolverket som menar att om förslagets skrivningarna kring rörelse och högläsning inte tas med kan de förväntade positiva effekterna utebli.

Skolverket gör även förstärkta skrivningar kring högläsning. Förslaget innebär att det blir tydliggjort att barnen ska få ta del av olika genrer. Vidare synliggör läroplanen att barnen ska vara delaktiga vid högläsning som sker i språk- och kunskapsutvecklande syfte. Genom att förstärka skrivningarna rörande rörelse och högläsning synliggörs att

passiv, stillasittande tid utan tydligt syfte ska ersättas med aktiviteter som gynnar barns utveckling, lärande, hälsa och välbefinnande.

Järva stadsdelsförvaltning

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till delarna i Skolverkets förslag som berör att *användandet av digitala lärverktyg ska ske selektivt utifrån tydligt vetenskapligt stöd och dokumenterat pedagogiskt mervärde, förtydligande av förskollärarens ansvar att värdera och välja arbetssätt och lärverktyg samt att förskolans arbete med rörelse och högläsning förstärks*. Gällande den föreslagna förändringen, vilken innebär att det inte längre är obligatoriskt att använda digitala lärverktyg, finner förvaltningen bedömningen vara komplex. Detta baseras på att forskningen inom området är till viss del motsägelsefull.

Förvaltningen tar i beaktning de positiva konsekvenser som digitala verktyg kan generera. Samtidigt ser förvaltningen behovet av tydliga riktlinjer för hur digitala verktyg bör integreras i förskolans utbildning. Det är av avgörande betydelse att undvika en slentrianmässig användning som saknar en koppling till utbildningens syfte. Att helt stryka digitalisering från läroplanen kan generera i ökade klyftor gällande barns möjlighet till att utveckla digital kompetens. Vidare kan frivillighet leda till ökad ojämlikhet mellan förskolor och begränsa möjligheterna för exempelvis barn i behov av särskilt stöd att utvecklas och lära på likvärdiga villkor. I stället för att bredda basen inom lärmiljön för att inkludering ska ske kan en total exkludering av digitala verktyg i läroplanen minska kompetensen hos personal i förskolan samt begränsa inkluderingen i lärmiljön. Emellertid finns risker med att digitala verktyg utnyttjas i syften som inte är förenliga med förskolans utbildning och undervisning, och det är en fråga som måste hanteras. Förvaltningen ser att det finns ett behov av ett förtydligande i fråga om digitala verktyg.

Förvaltningen vill särskilt lyfta fram som positivt de föreslagna ändringar i läroplanen som medför att digitala verktyg får jämbördig status som andra lärverktyg. Denna justering, i kombination med det föreslagna *förstärkta ansvaret för förskollärare att bedöma och välja arbetssätt samt lärverktyg*, förser professionen med ökat handlingsutrymme. Vilket potentiellt kan resultera i en mer selektiv användning av digitala lärverktyg, grundad på evidensbaserad praxis och dokumenterat pedagogiskt mervärde.

För att säkerhetsställa att utbildningen i förskolan tar hänsyn till barns olika behov och kompetenser, vilket inkluderar vana och tillgång till digitala verktyg, vill förvaltningen slutligen betona vikten av en tydlig formulering.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd har inkommit med ett ordförandebeslut daterat den 4 april 2024 enligt följande.

Undertecknad, ordförande i Kungsholmens stadsdelsnämnd, beslutar med stöd av 6 kap 39 § kommunallagen att överlämna bifogat tjänsteutlåtande som Kungsholmens stadsdelsnämnds remissvar i ärende KS 2024/164, förslag till ändring av förordningen (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan.

Stockholm dag som ovan

Mårten Svensson Risdal

Ordförande i Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolan är en egen skolform där förskollärare och rektorer har ansvar för att leda det pedagogiska arbetet och bedöma vad som är relevanta lärverktyg i utbildningen för barnen.

Förvaltningen vill lyfta fram vikten av att visa tillit till professionens bedömningar och att den allmänna opinionen om skärmtid i förskolan inte styr innehållet i förskolans läroplan i för hög grad. Digitala verktyg används som ett av flera lärverktyg i utbildningen redan idag. Förvaltningen välkomnar en diskussion om hur digitala verktyg bör användas i förskolan som lärverktyg för att skapa ett mervärde.

Förskolornas verksamhet innehåller daglig utevistelse som ger barnen rika möjligheter att utveckla sin rörelseförmåga. Alla förskolor arbetar medvetet med barnens språkutveckling bland annat genom högläsning och att barnen får göra egna berättelser, ibland med digitala verktyg.

Leken är central i förskolans verksamhet och Kungsholmens kommunala förskolor har på olika sätt arbetat med att utveckla barnens möjlighet till lek de senaste åren. Förvaltningen anser att Skolverket i högre grad kunde lyft fram lekens betydelse i kombination med barns språkliga kompetens i förslaget till ändringar i förskolans läroplan.

Begreppet skärm och skärmtid väcker frågor och skapar ibland en onyanserad bild av hur digital teknik används i förskolan. Räknas till exempel en projektorduk som en skärm? I förskolan är barnen i första hand producenter där den digitala tekniken finns i ett pedagogiskt sammanhang.

Förvaltningen anser att digitala verktyg i huvudsak berikar förskolans miljö och skapar förutsättningar för ett utforskande som inte är möjligt utan dessa lärverktyg, något som även forskning visar. Det handlar om sådana saker som att göra digitala besök på platser som ej är tillgängliga för förskolan, att tillsammans med barn ta reda på mer fakta eller skapa förutsättningar för ökad rörelse.

Förvaltningen anser att nedanstående skrivning i förskolans läroplan är relevant och att den inte behöver förändras;

”Barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information”

Skrivningen ovan ger förskolans pedagoger i uppdrag att ge barnen en insikt i att digital teknik inte alltid ger information eller upplevelser som är tillförlitliga, vilket förvaltningen anser är relevant.

Stadsdelsförvaltningen ser en risk i att ett frivilligt användande av digitala lärverktyg kan leda till minskad likvärdighet och försämrad kvalitet. Förskolor som idag arbetar med digitala lärverktyg på ett sätt som gynnar förskolans kvalitet och måluppfyllelse, och därmed barns utveckling och lärande, kommer fortsätta göra detta. Samtidigt kommer andra förskolor inte ha samma incitament att utveckla arbetet med digitala lärverktyg när det inte längre är obligatoriskt att använda.

Det finns en samstämmighet i samråden att digitala lärverktyg kan vara av nytta för barn med olika typer av funktionsnedsättningar och för barn som av andra skäl är i behov av särskilt stöd. Ett exempel som framkommer är användandet av digitalt bildstöd. Förvaltningen menar att digitala lärverktyg kan vara helt avgörande för att barn ska få möjlighet att få det stöd de har rätt till. Det samma gäller för de digitala lärverktygens betydelse för barnens möjligheter att utveckla sitt modersmål eller för att barn som tillhör en nationell minoritet ska få sina rättigheter tillgodosedda.

De kvalitetsbrister som finns på svenska förskolor idag beror inte på användandet av digitala verktyg utan bristande utbildningsnivå, stor personalomsättning och en hög frånvaro bland pedagogerna. Förvaltningen menar därför att de föreslagna förändringarna i läroplanen inom området digitalisering inte kommer att avhjälpa de kvalitetsbrister som pekas ut i förskolans utbildning.

Förvaltningen instämmer i Skolverkets uppfattning att förslaget med en frivillighet i användandet av digitala lärverktyg kommer att ha en liten påverkan på förskolans kvalitet och måluppfyllelse.

Även om skrivningarna ändras i enlighet med Skolverkets förslag kommer rektorer, förskollärare och barnskötare att använda digitala resurser på samma sätt som idag som ett av flera lärverktyg.

De förstärkta skrivningar om rörelse och högläsning och ge barn fler möjligheter till utveckling, lärande, hälsa och välbefinnande ser förvaltningen som relevanta och att de ligger i linje med de prioriteringar som de kommunala förskolorna på Kungsholmen gör.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har inkommit med ett ordförandebeslut daterat den 2 april 2024 enligt följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Beslutet fattas av stadsdelsnämndens ordförande Petter Martinsson med stöd av punkt 1.1 i stadsdelsnämndens delegationsordning.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om förstärkta skrivningar om vikten av högläsning och rörelse, som lyfts vara det som ska utökas när användningen av digitala verktyg och skärmar ska minska. Dock ställer sig förvaltningen frågande till om det ena behöver utesluta det andra. Förvaltningen vill betona att digitala lärverktyg i förskolan inte behöver betyda att barnen blir stillasittande vid en skärm, utan tvärtom kan det bjuda in till rörelse, lek, samskapande, utforskande, skapande och spännande samtal. Vidare saknas ett perspektiv på utvecklingen av artificiell intelligens (AI) och vilka möjligheter och utmaningar som samhället står inför kopplat till det. Barnen som går i förskolan föds in i en värld där AI redan är en faktor och är något som verksamheterna behöver ta höjd för. Förskolan kan verka för kritiskt tänkande, barn som ifrågasätter det som presenteras för dem, och har kännedom om och förstår, exempelvis ”deepfake” vilket är viktigt ur ett demokratiperspektiv.

Förvaltningen anser att barn behöver få möjligheten att, tillsammans med kompetenta förskollärare, utforska skärmarnas risker och möjligheter i en trygg miljö.

Enligt förslaget ska professionen avgöra när digitala lärverktyg ska användas, vilket förvaltningen i stora delar ställer sig positiv till. Professionen ska ha den kompetensen, och det ligger i linje med en tillitsbaserad styrning att låta professionen avgöra, men det finns även negativa aspekter att lyfta. I likhet med Skolverkets konsekvensutredning anser förvaltningen att förslaget medför en risk att den digitala kompetensen bland förskollärare och barnskötare nedprioriteras, vilket skulle innebära att de inte har kompetens att avgöra hur och när digitala lärverktyg kan/bör användas. Utöver kompetensglapp kan även förskollärares syn på digitala lärverktyg påverka valet av läromedel. Sammantaget kan det leda till att barn inte får likvärdiga förutsättningar för digital kompetens inför att de börjar grundskolan.

Förvaltningen konstaterar vidare att digitala lärverktyg är en förutsättning för att förskolan ska kunna arbeta med sitt uppdrag att stödja språkutvecklingen hos barn med andra modersmål. Tidigare var personalens språkkompetens avgörande för att kunna möta detta krav.

Slutligen konstaterar förvaltningen att det behövs en gemensam förståelse för begreppet digitalt lärverktyg. Till exempel kan en lupp kopplas till en digital skärm, för att se saker i förstoring. Skolverkets konsekvensutredning tar i en fotnot upp att särskiljning behövs mellan till exempel digitala verktyg med skärmar och andra verktyg som till exempel robotar. Förvaltningen vill lyfta att det finns ett stort behov av förtydligande kring begreppen digitala lärverktyg och gränsdragningar om förskolan ska vara helt skärmfri. Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner

förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till de förslag till ändringar i förskolans läroplan som Skolverket föreslår.

Förvaltningen instämmer i Skolverkets konsekvensutredning att förslaget kan få följderna att användandet av digitala lärverktyg minskar inom förskolans utbildning. Detta kan få konsekvens att barns förutsättningar att utveckla digital kompetens inte blir likvärdig. Detta kan ge negativa följder för barns möjlighet till delaktighet och inflytande. Följderna av en försämrad digital kompetens hos personal kan bli som störst för barn i behov av särskilt stöd och för barns möjlighet att utveckla sitt eller sina modersmål och/eller nationella minoritetsspråk.

Förvaltningen anser att de förstärkta skrivningarna om rörelse och högläsning kan bidra till att ge barn fler möjligheter till utveckling, lärande, hälsa och välbefinnande. Dessa skrivningar kan bidra till att barn i förskolan får mer med tid i rörelse och deltar i aktiviteter som främjar språk- och kunskapsutveckling.

Förvaltningen anser det som positivt att förskollärarna i förslaget får ett förstärkt ansvar att värdera och välja både arbetssätt och lärverktyg. Användandet av vilka lärverktyg som ska användas i undervisningen med barnen ska utgå från forskning och beprövad erfarenhet.

Förvaltningen ser behov av vidare kompetensutveckling för förskolans medarbetare avseende hur digital teknik stimulerar barns utveckling och lärande.

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig kritisk till förslag kopplat till digitala verktyg. Ytterst är det en fråga om barns rättigheter med stöd i Barnkonventionen. Skolverkets förslag till skrivning riskerar att medföra negativa konsekvenser, särskilt för barn som är i störst behov av att möta en digitaliserad värld med stöd av utbildade förskollärare och barnskötare.

Ändringen till begreppet lärverktyg innefattar digitala verktyg. Skolverkets konsekvensutredning tydliggör hur förskolan kan använda digitala verktyg, det är inte lika tydligt i förslag på ändringar i läroplanen.

När barnen i förskolan arbetar med digitala verktyg är det ett medvetet val av förskolläraren och/eller barnskötaren. Digitala verktyg vidgar, fördjupar och utvecklar barnens utforskande och används för att stärka undervisningen när de tillför något som analoga verktyg inte gör. Att ha ett tydligt syfte med val av metoder gäller all utbildning och undervisning, inte enbart användning av digitala verktyg.

Förvaltningen ser en risk att ändringen till begreppet lärverktyg kan underminera förskolans kompensatoriska uppdrag. Förvaltningen ser att användningen av digitala verktyg möjliggör bland annat för fler barn att ta del av olika miljöer, som de annars inte skulle ha sett/haft möjlighet till. Till exempel att visualisera ett landskap på fjället eller att visa naturvetenskapliga fenomen. Det är särskilt viktigt i ett område där barnen har olika socioekonomiska förutsättningar.

Källkritik

I läroplanens rubrik om kommunikation och skapande har Skolverket gjort en skarpare skrivelse kring att värdera information. Om barn inte kommer i kontakt med digitala verktyg i förskolan, blir det först i skolan de får till sig kunskap om källkritik. Förvaltningen ser det som centralt att genom digitala verktyg arbeta tidigt med källkritik för att ge barnen ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt för att kunna värdera information. Det är en av hörnstenarna i ett demokratiskt samhälle. De digitala verktygen utgör ett bra stöd för det arbetet. Förvaltningen saknar en problematisering från Skolverket kring vikten av att barn utvecklar källkritik.

Förskollärarens ansvar

Förvaltningen ser positivt på att förslaget stärker förskollärarens ansvar i att välja och värdera arbetssätt och lärverktyg. Förslaget kan dock medföra att de förskollärare som saknar kompetens kring användning av digitala verktyg i undervisningen inte kommer använda dessa. En konsekvens kan bli att alla barn inte får samma möjligheter att utveckla en digital kompetens. Förskolans rektor är ansvarig för kvaliteten och behöver ha ett inflytande över valen, att det finns tillgång till olika lärverktyg, där digitala verktyg också ingår. Det blir därför viktigt att rektor vet vilka verktyg som används och vidgar vid behov.

Högläsningens och samtalets roll förstärks

Förvaltningen ser positivt på förstärkta skrivningar om samtal och högläsning. Den dialogiska högläsningen, när det sker samtal mellan läsaren och lyssnarna under högläsningen, är centralt både för språk- och kunskapsutveckling.

Arbete med fysisk aktivitet förstärks

Förvaltningen önskar en förstärkt skrivning kring fysisk aktivitet i förskolan. Läroplanen kan med fördel förtydligas utifrån riktlinjer för barns rörelse från WHO (World health organisation). Fysiska aktiviteter innefattar många olika tolkningar av aktiviteter, från promenad till rörelselek. Förvaltningen ser gärna att Skolverket tydligare lyfter fram grovmotorik och pulshöjande aktiviteter.

Södermalms stadsdelsförvaltning

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslag till ändringar av förordningen (SKOLSF 2018:50) om läroplan för förskolan.

Förvaltningen uppfattar att det som i förslaget omnämns som lärverktyg även innefattar digitala lärverktyg.

Förvaltningens förskolor arbetar idag med digitala lärverktyg utifrån att barnen ska vara producenter och inte konsumenter av digitala verktyg. Det innebär bland annat att barnen får skapa, uttrycka sig, undersöka, inspireras, utforska och berätta. Barnen ska inte lämnas själva med digitala verktyg, en vuxen ska alltid närvara. De digitala lärmiljöerna på förskolorna är inte en egen avgränsad station utan kan läggas till i förskolans alla lärmiljöer för att uppmuntra till bland annat lek och rörelse.

Exempelvis används projektioner för lek, barnen kan undersöka med digitala mikroskop och barnen får prova enkel programmering, både analog och digital med hjälp av robotar och appar. Digitala och analoga material används i stor utsträckning tillsammans. Källkritik är ett viktigt perspektiv och pedagogerna behöver samtala med barnen kring att allt man ser och hör inte nödvändigtvis är sant och hur man vet att en källa är trovärdig.

Förvaltningen kan liksom Skolverket se möjliga konsekvenser utifrån förslaget att det inte ska vara obligatoriskt att använda digitala lärverktyg i förskolan. Barns möjlighet till delaktighet och inflytande kan minska då digitala lärverktyg kan bidra till barns möjlighet att uttrycka sig och göra sin röst hörd. Barnen kan få hjälp med språket och kan uttrycka sig både genom ljud och bild. Det är även ett led i att förbereda barnen för delaktighet i det digitala samhället.

Förslaget kan också innebära ett minskat användande av digitala lärverktyg i förskolan. Alla barn kanske inte har tillgång till digitala lärverktyg hemma. Detta kan innebära att barns förutsättningar för att utveckla en digital kompetens kan bli mer olikvärdig.

Förvaltningen delar konsekvensutredningens synpunkt om att det finns en risk att kompetensutveckling rörande digital kompetens inte kommer prioriteras. Detta skulle kunna leda till en försämrad pedagogisk kompetens hos personalen vilket kan påverka barns möjligheter att utvecklas och lära. De negativa följderna av en försämrad digital kompetens hos personal kan bli som störst för exempelvis barn i behov av särskilt stöd och för barns möjlighet att utveckla sitt eller sina modersmål och/eller nationella minoritetsspråk.

Förvaltningen är positiv till förslaget om förstärkta skrivningar om rörelse eftersom fysisk aktivitet är betydelsefullt för barns kroppsliga och psykiska hälsa.

Förvaltningen är också positiv till förslaget om förstärkta skrivningar om högläsning. Detta eftersom högläsning kan ha flera goda effekter på språkutvecklingen och kan även utveckla barnens fantasi och föreställningsförmåga, talspråk och ordförråd, berättande och förmåga att uttrycka tankar, intresse för bild och text och deras förmåga att förstå sin omvärld.

Skolverkets förslag om ett förtydligande av förskollärares ansvar att värdera och välja arbetsätt och lärverktyg utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ser förvaltningen som positivt. Det blir en tydlighet i att detta är förskollärares ansvar. Men det kan innebära ett behov av kompetensutveckling för att förskolläraren ska kunna göra medvetna val av arbetsätt och digitala lärverktyg och ha förmågan att motivera dessa val.